

پیش‌بینی تاب‌آوری خانواده بر اساس سبک‌های حل تعارض و ادراک از سلامت خانواده اصلی در زوجین

مهدی خانجانی^۱

چکیده

هدف از انجام این پژوهش پیش‌بینی تاب‌آوری خانواده در زوجین بر پایه سبک‌های حل تعارض و ادراک از سلامت خانواده اصلی در شهر تهران بود. طرح پژوهش حاضر همبستگی و از نوع طرح‌های رگرسیون بود. جامعه آماری پژوهش حاضر افراد متأهل شهر تهران در سال ۱۴۰۰ بودند که از بین آن‌ها ۲۱۷ نفر به صورت در دسترس انتخاب شدند. برای سنجش متغیرها از ابزارهای مقیاس تاب‌آوری خانواده؛ پرسش‌نامه سبک‌های حل تعارض و مقیاس سلامت خانواده اصلی استفاده شد. داده‌ها با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه تحلیل گردید. نتایج پژوهش نشان داد از بین سبک‌های حل تعارض، سبک یکپارچگی و مصالحه به صورت مثبت و سبک اجتناب‌کننده به صورت منفی قادر به پیش‌بینی تاب‌آوری خانواده هستند. همچنین بعد استقلال از متغیر سلامت خانواده اصلی نیز به صورت مثبت قادر به پیش‌بینی تاب‌آوری خانواده بود. سبک‌های یکپارچگی، مصالحه و اجتناب‌کننده و بعد استقلال خانواده اصلی، در مجموع توانستند ۴۲ درصد از واریانس تاب‌آوری خانواده را تبیین نمایند. یافته‌های این پژوهش بیانگر این موضوع است که سبک‌های حل تعارض و ادراک از سلامت خانواده اصلی در تاب‌آوری زوجین در خانواده‌ها نقش دارد و می‌تواند آن را پیش‌بینی کنند. به همین منظور، توجه به این عوامل در مشاوره‌های قبل از ازدواج و آموزش این مهارت‌ها می‌تواند تاب‌آوری این افراد را افزایش دهد و به ارتقای کیفیت زندگی در خانواده منجر شود.

کلیدواژه‌ها: تاب‌آوری خانواده، سبک‌های حل تعارض، سلامت خانواده اصلی، زوجین

۱. استادیار گروه روان‌شناسی عمومی و بالینی، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران. (نویسنده مسئول) khanjani.mahdi@gmail.com

Predicting family resilience based on conflict resolution styles and perceptions of the health of family-of-origin in couples

Mahdi Khanjani¹

Abstract

The purpose of this study was to predict family resilience in couples based on conflict resolution styles and perceptions of the health of family-of-origin in Tehran. The design of the current research was correlation and regression designs. The statistical population of the current research was all married people in Tehran in 2021. Among them, 217 people were selected as Convenience Sampling. to measure variables from family resilience scale tools; The conflict resolution style questionnaire and the family of health scale were used. Data were analyzed using Pearson's correlation coefficient and multiple regression. The results of the research showed that among the conflict resolution styles, integrating and Compromising style are positively and avoiding style are able to predict family resilience. Also, the dimension of independence from the health of family-of-origin variable was able to positively predict family resilience. The styles of integrating, compromising and avoiding and the dimension of independence of the family-of-origin were able to explain 42% of the variance of family resilience. The findings of this research show that conflict resolution styles and the perception of health of family-of-origin have a role in the resilience of families and can predict it. For this purpose, paying attention to these factors in pre-marriage counseling and training these skills can increase the resilience of these people and lead to the improvement of the quality of life in the family.

Keywords: family resilience, conflict resolution styles, health of family-of-origin, couples

1. Assistant Professor of Psychology, Department of Clinical Psychology, Allameh Tabataba'i University. (corresponding author). Email: khanjani. mahdi@gmail. com

مقدمه

در روان‌شناسی، تاب‌آوری^۱ مفهوم مهمی در حوزه سلامت روانی است و به قابلیت فرد در برقراری تعادل زیستی، روانی و معنوی در مقابل شرایط مخاطره‌آمیز و نوعی ترمیم خود گفته می‌شود که با پیامدهای مثبت هیجانی، عاطفی و شناختی همراه است. افراد تاب‌آور کسانی‌اند که مهارت‌های حل مسئله و مقابله مؤثر را گسترش داده و در برابر استرس و چالش‌های مخرب زندگی مقاوم‌ترند که علاوه بر ارتقای سازگاری مثبت، می‌توانند شرایط بهتری برای زندگی کردن فراهم کنند (اوگلمان و ارول،^۲ ۲۰۱۵؛ ماستن و چیکتی،^۳ ۲۰۱۶؛ ماستن، ۲۰۲۱). در کنار نگاه فردی به مفهوم تاب‌آوری، برخی پژوهشگران، با یک نگاه سیستمی، آن را به حوزه خانواده گسترش داده‌اند (سیکسبی،^۴ ۲۰۰۵). بر همین اساس، کریستی^۵ (۲۰۱۱) تاب‌آوری را توانایی و تلاش فردی یا خانوادگی برای واکنش مثبت نشان دادن به موقعیت‌های ناسازگار و اضطراب‌آور تعریف می‌کند. فرض اساسی در نظریه سیستم‌ها آن است که بحران‌های جدی و چالش‌های مداوم زندگی بر کل خانواده و فرایندهای آن مانند روابط درون خانوادگی و روابط گسترده‌تر خانوادگی تأثیر می‌گذارند. همچنین عوامل فشارزای موجود در سیستم خانواده می‌توانند عملکرد خانواده را در شبکه ارتباطی آن منحرف کنند (والش، ۲۰۱۶). تاب‌آوری خانواده، به توانایی خانواده برای پاسخ مثبت به یک وضعیت نامطلوب و بیرون آمدن از آن وضعیت با احساس قدرت، مدیریت و اعتماد به نفس بیشتر نسبت به مرحله قبل تعریف می‌شود (سیمون، مورفی و اسمیت،^۶ ۲۰۰۵؛ هادفیلد و آنگر،^۷ ۲۰۱۸). هابر^۸ و همکارانش (۲۰۱۰) نشان دادند که تاب‌آوری در خانواده نقش مهمی در ایجاد رضایت زناشویی، بهبود کیفیت روابط زوجین، کاهش تنش‌های زناشویی و افزایش هیجانات مثبت درون خانواده، تقویت پیوندهای خانوادگی و شبکه اجتماعی دارد. مطالعات مختلف نشان می‌دهد زوجین با تاب‌آوری بیشتر، نسبت به زندگی ارزیابی بهتر و مطلوب‌تری دارند و در عین تجربه هیجانات مثبت از

1. resilience
2. Ogelman, & Erol
3. Masten & Cicchetti
4. Sixbey
5. Kristi
6. Simon, Murphy, & Smith
7. Hadfield & Ungar
8. Huber

روش‌های مقابله‌ای مؤثرتری هم برخوردارند (هنری، موریس و هاریت^۱، ۲۰۱۵؛ شورت، بارنز کارسون و پلات، ۲۰۲۰^۲؛ جورجولاس و کلی، ۲۰۱۹^۳ و یلدریم و بلن، ۲۰۱۹^۴). علاوه بر این همان‌طور که اشاره شد در نگاه سیستمی به تاب‌آوری خانواده، تمامی اعضای آن، کارکردها و فرایندهای خانواده در ایجاد و ارتقای تاب‌آوری نقش دارند از جمله آن می‌توان به ارتباطات درون خانوادگی و زوجین، والد-فرزند، تعارضات درون خانواده و شیوه‌های مقابله با آن، توانایی حل مسئله، بهره‌مندی از منابع اقتصادی و اجتماعی، برخورداری از چشم‌انداز مثبت به زندگی، معنویت خانواده و توانایی ایجاد معنا برای مشکلات، اشاره کرد (سعادت‌حسینی و حسین‌چاری، ۲۰۱۳). در پژوهش موزیری، شفیع‌آبادی، اسمعیلی و یونسی (۱۳۹۹) نیز، شخصیت، نظام باورها، مهارت‌ها، ساختار و منابع بیرونی، به عنوان عوامل مؤثر در ایجاد تاب‌آوری خانواده ذکر شده است.

عوامل متعددی می‌توانند تاب‌آوری خانواده‌ها را تحت تأثیر قرار دهند و در کاهش یا ارتقای آن نقش داشته باشند. یکی از این عوامل تعارضات بین فردی و خانوادگی است. طبق نظر یانگ و لانگ^۵ (۲۰۰۷) تعارض زناشویی عبارت است از ناهماهنگی و واکنش کلامی یا فیزیکی که زوجها به شکل مخرب و سازنده از خود بروز می‌دهند. بنابه نظر بوهرلر^۶ (۲۰۱۴) تعارض زناشویی زمانی است که اختلاف بین زن و شوهر به وجود آید، تعاملات تنش‌زا شوند و گاهی به هتک حرمت و ناسزا منجر شود. در واقع زمانی که اختلافی بین امیال شخصی، خواسته‌ها، انتظارات و یا اهداف زوجین پیش می‌آید تعارض ایجاد می‌شود (تولورانلکه، ۲۰۱۴^۷). طبق پژوهش هوشمندی و همکاران (۱۳۹۹) سرخوردگی، مشکلات اقتصادی و شغلی، ساختار قدرت و مشکلات مربوط به روابط عاطفی قبلی، از علل رایج تعارضات زناشویی محسوب می‌شوند.

پژوهش‌های پیشین نشان داده‌اند که تعارضات نقش منفی در کیفیت زندگی دارد و سلامت روان افراد را تحت تأثیر قرار می‌دهد و از سوی دیگر با کاهش سلامت روان، تاب‌آوری این افراد در مواجهه با تعارضات کاهش می‌یابد (افشارنیا، عارفی و گلباریان،

-
1. Henry, Morris & Harrist
 2. Short, Barnes, Carson & Platt
 3. Georgoulas & Kelly
 4. Yildirim & Belen
 5. Young, & Long
 6. Buehler
 7. Tolorunleke

۱۳۹۵؛ پورسردار، عباسپور، عبدی زرین و سنگری، ۱۳۹۱). تعارضات زناشویی گاهی به طلاق منتهی می‌شوند. جامیسون و همکارانش (۲۰۱۴) نشان دادند که انتقال موفقیت‌آمیز از تأهل به مشارکت پس از طلاق، نیازمند تغییرات درون فردی (برای مثال، نحوه تفکر و احساس شرکت‌کنندگان در مورد شریک قبلی خود) و همچنین تغییرات رفتاری (مانند اجتناب از تعارض) است. پژوهش‌های مختلفی رابطه سبک‌های حل تعارض با متغیرهای مختلف مربوط به زوجین را نشان داده‌اند؛ برای مثال با کیفیت روابط زناشویی (دیلدار، آیشا و سومایرا،^۱ ۲۰۱۳ و خجسته‌مهر، نادری و سودانی، ۱۳۹۲)؛ وجود روابط عاشقانه در زندگی (وییلر، کیمبرلی و شاون،^۲ ۲۰۱۰ و ویسکریچ و دلوی،^۳ ۲۰۱۳)؛ ایجاد و تقویت صمیمیت بین زوجین (ساموهانو،^۴ ۲۰۱۳)؛ رضایت از زندگی زناشویی (چنگ،^۵ ۲۰۱۰ و هاروکس،^۶ ۲۰۱۰) و سازگاری زناشویی و پایداری ازدواج (افلاطونی، خدادادی‌سنگده و فرحبخش، ۱۴۰۱). پژوهشگران، پاسخ به تعارضات توسط زوجین را به گروه‌های مختلفی در قالب سبک‌های حل تعارض تقسیم می‌کنند. سبک‌های حل تعارض رفتارهای سازنده و غیر سازنده‌ای است که شخص هنگام مواجه شدن با یک موقعیت تعارض از خود نشان می‌دهد. سبک سازنده بر مصالحه و یافتن راه حل‌های مناسب و مثبت و سبک غیرسازنده بر تهدید و کناره‌گیری و رفتار نامناسب استوار است (باباپورخیرالدین، ۱۳۸۵). ابعاد سبک‌های سازنده و غیرسازنده عبارت‌اند از: اجتناب‌کننده؛^۷ یکپارچگی؛^۸ مصالحه؛^۹ سلطه‌گر؛^{۱۰} و ملزم شده.^{۱۱} سبک اجتنابی با موقعیت‌های انزوا، دادن مسئولیت به دیگران، مقصر پنداشتن دیگران و کناره‌گیری از موقعیت‌ها در ارتباط است. سبک یکپارچگی، نشان‌دهنده تلاش برای کاهش اختلاف‌ها و تأکید بر تشابهات بین خواسته‌های دو طرف است. در سبک مصالحه، به نقطه میانی توجه به انتظارات و نیازهای خود و دیگری و تقسیم امتیازات اشاره دارد. سبک سلطه‌گر، با شاخص تهدید و سلطه بر رابطه نشان داده می‌شود.

1. Dildar, Aisha & Sumaira
2. Wheeler, Kimberly & Shawna
3. Weisskirch & Delevi
4. Somohano
5. Cheng
6. Horrocks
7. Avoiding
8. Integrating
9. Compromising
10. Dominating
11. Obligating style

و در سبک ملزم شده نیز بر تبادل اطلاعات و بررسی اختلاف‌ها برای رسیدن به راه حل قابل قبول تأکید می‌شود (سورنسون، ۱۹۹۹؛ به نقل از: آزادی‌فرد و امانی، ۱۳۹۵).

یکی دیگر از عواملی که در تاب‌آوری خانواده می‌تواند نقش داشته باشد، کیفیت ادراک و استنباط از تجارب و نقش‌های آموخته‌شده از خانواده اصلی است. خانواده اصلی^۱ به عنوان اولین درک فرد از چگونگی تعامل افراد در روابط توصیف شده و شامل تجارب و کیفیت ارتباط فرد با والدین و مراقبان اولیه در دوران کودکی است که می‌تواند شالوده تعاملات و کیفیت روابط در بزرگسالی را شکل دهد (فرح‌بخش، ۱۳۹۰؛ فلک، واگنر و مازمن^۲، ۲۰۰۸). ازدواج و جدا شدن فرد از خانواده می‌تواند پیامدهای مثبت و منفی به همراه داشته باشد. نظریه یادگیری اجتماعی بندورا بیان می‌کند که یکی از شیوه‌های اولیه یادگیری، مشاهده رفتار دیگران است. مطابق با نظریه بوئن (۱۹۷۸) زیربنای یادگیری روابط بین فردی در خانواده اصلی است و ادراک از تجارب مثبت و منفی از خانواده اصلی پیش‌بینی‌کننده سازگاری در آینده است. این تجارب می‌تواند شامل تعارضات و اختلافات خانوادگی شدید بین والدین، خشونت، الگوهای تعاملی مثبت و منفی والدین، طلاق و خشونت باشد (ویتون^۳ و همکاران، ۲۰۰۸). ویسنز^۴ (۲۰۱۴) نشان داد که سلامت خانواده اصلی در کیفیت و موفقیت زندگی زناشویی اثر پایداری دارد. پژوهش‌های مختلف بیانگر رابطه سلامت خانواده اصلی با سازگاری زناشویی (بوئا، وندنبرگ و وتتر^۵، ۲۰۰۹؛ مورارو و تورلیاک^۶، ۲۰۱۲؛ مونک و همکاران، ۲۰۲۱)، صمیمیت و استقلال ادراک شده در زنان (جوزوفیک و ووچسک^۷، ۲۰۱۰)؛ تمایزافتگی خود، انقطاع عاطفی، مثلث‌های ارتباطی، سازگاری و انسجام خانواده (نیکولز و شوارتز^۸، ۲۰۰۱؛ سباتلی و بارتل هرینگ^۹، ۲۰۰۳) و روابط رضایت‌بخش زناشویی (سیانگ و وها^{۱۰}، ۲۰۰۲) است. بر اساس الگوی سه‌گانه خانواده (چراخی، ۱۳۹۴) حالت بهینه‌ای از ارتباط با

1. Family-of-origin
2. Falcke, Wagner, & Mosmann
3. Whitton
4. Weiss
5. Botha, Van Den Berg, & Venter
6. Muraru, & Turliuc
7. Jozefik, & Wojciech
8. Nichols & Schwartz
9. Sabatelli & Bartle-Haring
10. Seung, & Wha

خانواده‌ها وجود دارد که همسر ضمن بهره‌مندی از مزایای ارتباط با خانواده‌های یکدیگر از پیامدهای منفی آن نیز به دور می‌مانند. بر اساس الگوی مذکور، در صورتی که بین هر یک از زوجین با خانواده اصلی، مرز منعطف و بین هر یک از همسران با خانواده همسر، پیوستن شکل گیرد، رابطه برد-برد بوده و به رضایت و سازگاری زوجین کمک می‌کند (چراغی، ۱۳۹۶). مونک و همکاران (۲۰۲۱) نشان دادند تعارض مخرب در خانواده اصلی، با کیفیت زناشویی چه برای زن و چه برای مرد، همبستگی منفی و با کیفیت پایین زندگی زناشویی برای هر دو همسر همبستگی بالایی دارد. به نظر می‌رسد در جامعه ایرانی به دلیل وابستگی عاطفی بین فرزندان و خانواده‌های خود حتی پس از ازدواج نیز منجر به بروز مشکلات برای زوجین شود. از سوی دیگر در صورت ایجاد تعارض و مشکل در خانواده، معمولاً فرزندان به علت تعلق خاطر و وفاداری به خانواده خود؛ از خانواده اصلی خود جانبداری می‌کنند (چراغی، ۱۳۹۴). پرواضح است که این موضوع می‌تواند علاوه بر بقای تعارض در بین زوجین تاب‌آوری خانواده را نیز تحت‌الشعاع خود قرار دهد. در مجموع پژوهش‌ها نشان داده است که سبک‌های حل تعارض با کیفیت رابطه زناشویی (دیلدار، آیشا و سومایرا، ۲۰۱۳) علاوه بر آن استفاده از سبک غیرسازنده با افسردگی و نارضایتی زناشویی (اسکادلیک، پاپ و کامینگز^۱، ۲۰۱۱) رابطه دارد. با توجه به آنچه در مورد تاب‌آوری خانواده و نقش آن در پایداری زندگی زناشویی (یزدانی، شفیع‌آبادی و حیدری، ۱۳۹۹) بیان شد و همچنین تأثیری که سبک حل تعارض افراد در ارتقای کیفیت زندگی و رضایت زناشویی و برعکس آن عدم رضایت و طلاق دارد و علاوه بر آن نقش خانواده اصلی در ایجاد تاب‌آوری و بروز یا پیشگیری از تعارض خانوادگی داشته باشد؛ بنابراین هدف پژوهش حاضر آزمون این فرضیه است که سبک‌های حل تعارض و ادراک از سلامت خانواده اصلی قادر به پیش‌بینی تاب‌آوری خانواده در بین زوجین هستند.

روش

پژوهش حاضر همبستگی از نوع طرح‌های رگرسیونی و جامعه آماری آن شامل افراد متأهل در شهر تهران در سال ۱۴۰۰ بودند که به صورت در دسترس ۲۱۷ نفر به صورت برخط به پرسش‌نامه‌های این پژوهش پاسخ دادند.

ابزار پژوهش

مقیاس تاب‌آوری خانواده^۱: مقیاس ۵۴ آیتمی سنجش تاب‌آوری خانواده را سیکسبی (۲۰۰۵) برای اندازه‌گیری میزان تاب‌آوری خانواده ساخته است و مبتنی بر مدل تاب‌آوری خانواده والش است. این مقیاس میزان تاب‌آوری خانواده را در شش خرده‌مقیاس زیر اندازه‌گیری می‌کند: ارتباط و حل مسئله، منابع اقتصادی و اجتماعی، چشم‌انداز مثبت، تماس، تعالی و معنویت و معنایابی برای سختی‌ها (سیکسبی، ۲۰۰۵). این ابزار یک مقیاس چهار درجه‌ای لیکرتی را به کار می‌برد که ۱ به منزله به‌شدت مخالفم و ۴ به منزله به‌شدت موافقم است (سیکسبی، ۲۰۰۵). نمرات این مقیاس در طیفی بین ۵۴ تا ۲۱۶ قرار می‌گیرند. نمرات بالا نشان‌دهنده سطح بالایی از تاب‌آوری در خانواده است در حالی که نمرات پایین نشان‌دهنده این است که خانواده سطح پایینی از تاب‌آوری دارد. پایایی این مقیاس بالا است و آلفای کرونباخ برای کل مقیاس ۰/۹۶ است. بیشتر عامل‌های این مقیاس، با توجه به ضرایب پایایی خرده‌مقیاس‌ها که بین ۰/۷۵ تا ۰/۹۵ است؛ می‌تواند به عنوان ابزاری مثبت و قابل اعتمادی برای اندازه‌گیری تاب‌آوری خانواده، محسوب شود (سیکسبی، ۲۰۰۵). در ایران زهراکار، کرمی و بزرگمنش (۱۳۹۳) پایایی این پرسش‌نامه را بر اساس ضریب آلفای کرونباخ و بازآزمایی کل پرسش‌نامه به ترتیب ۰/۹۲ و ۰/۸۸ به دست آوردند. همچنین ضرایب روایی همگرا پرسش‌نامه تاب‌آوری خانواده سیکسبی (۲۰۰۵) با عملکرد خانواده نسخه ۱ و نسخه ۲، مقیاس انسجام خانواده و پرسش‌نامه تاب‌آوری کانر-دیودسون (۲۰۰۳) به ترتیب ۰/۸۸-، ۰/۷۳-، ۰/۶۵ و ۰/۴۵ به دست آمد که در حد بالا و قابل قبولی است.

پرسش‌نامه استاندارد سبک‌های حل تعارض رحیم: این پرسش‌نامه را در سال ۱۹۸۳ رحیم تدوین کرد و دارای ۲۸ سؤال است هدف آن ارزیابی سبک‌های حل تعارض افراد در رابطه با همسر (سبک یکپارچگی، سبک مسلط، سبک ملزم شده، سبک اجتناب‌کننده، سبک مصالحه) می‌باشد. این پرسش‌نامه بر اساس مقیاس لیکرت (بسیار کم، ۱؛ کم، ۲؛ گاه‌گاهی، ۳؛ زیاد، ۴؛ بسیار زیاد، ۵) می‌باشد. حد پایین نمره این پرسش‌نامه ۲۸ و حد بالای آن ۱۴۰ است. در صورتی که نمرات پرسش‌نامه بین ۲۸ تا ۵۶ باشد، میزان حل تعارض در این جامعه ضعیف است. در صورتی که نمرات پرسش‌نامه بین ۵۶ تا ۸۲ باشد،

میزان حل تعارض در سطح متوسطی است. در صورتی که نمرات بالای ۸۲ باشد، میزان حل تعارض بسیار خوب است. در پژوهش حقیقی و همکاران (۱۳۹۱) پایایی این پرسش‌نامه، با استفاده از آلفای کرونباخ برای خرده‌مقیاس‌های پرسش‌نامه در دامنه ۰/۷۰ تا ۰/۷۵ به‌دست آمد. همچنین پایایی ابزار با استفاده از روش تصنیف ۰/۶۸ بود.

مقیاس سلامت خانواده اصلی^۱: این مقیاس را هاوستات^۲ و همکاران در سال ۱۹۸۵ طراحی کردند، یک مقیاس ۴۰ سؤالی است که برای سنجیدن ادراک و استنباط شخص از میزان «سلامت» خانواده اصلی تدوین شده است. مقیاس خانواده اصلی بر استقلال و صمیمیت به عنوان دو مفهوم کلیدی در حیات یک خانواده سالم تمرکز دارد. این پرسشنامه دو بعد استقلال و صمیمیت را می‌سنجد. نمره گذاری این پرسشنامه بر اساس طیف لیکرت پنج‌تایی است. نمره کل یا جمع نمرات سؤال‌ها حداقل ۴۰ و حداکثر ۲۰۰ می‌شود که نمره بالاتر نشانه استنباط از سلامتی بیشتر خانواده است. هاوستات و همکاران (۱۹۸۵) در پژوهش خود نشان دادند ضریب آلفای کرونباخ کلی این پرسشنامه ۰/۷۵ است. همچنین آنها نشان دادند، پایایی بازآزمایی دو هفته‌ای در بعد استقلال از ۰/۳۹ تا ۰/۸۸ و میانه ۰/۷۷، و در بعد صمیمیت از ۰/۴۶ تا ۰/۸۷ و میانه ۰/۷۳ از یک پایایی عالی برخوردار است. در ایران ضریب آلفای کرونباخ به دست آمده در پژوهش جاسبی (۱۳۸۴) برای کل این مقیاس ۰/۹۴ است و برای ابعاد استقلال و صمیمیت به ترتیب ۰/۹۰ و ۰/۸۹ به دست آمد.

یافته‌ها

این مطالعه روی ۲۱۷ نفر از زنان و مردان متأهل شهر تهران انجام شده است. میانگین سنی افراد ۴۲ سال بود و به طور متوسط ۱۹ سال از ازدواج آن‌ها سپری شده بود. همچنین از این تعداد، ۸۹ نفر (۴۱ درصد) مرد و ۱۲۸ نفر (۵۹ درصد) زن بودند و به طور میانگین ۵۴/۸ درصد از آن‌ها شاغل و ۴۱ درصد از این افراد بیکار بودند. حدود ۲۸ درصد از این افراد دارای مدرک تحصیلی دیپلم و فوق دیپلم و ۵۷ درصد نیز دارای مدرک تحصیلی کارشناسی و کارشناسی ارشد بودند.

1. Family of Health Scale
2. Hovestadt

جدول ۱ میانگین و انحراف استاندارد نمرات افراد در متغیرهای پژوهش

متغیرها	خرده‌مقیاس	میانگین	انحراف استاندارد
تاب‌آوری خانواده	ارتباط و حل مسئله	۷۴/۴۸	۱۱/۲۷
	منابع اقتصادی و اجتماعی	۲۲	۳/۱۶
	چشم‌انداز مثبت	۱۷/۵۳	۲/۹۴
	تماس و ارتباط	۱۴/۲۸	۱/۸۲
	معنویت	۱۱/۷۲	۲/۸۴
	معنایابی برای سختی‌ها	۹/۴۵	۱/۴۹
	تاب‌آوری خانواده (کل)	۱۴۹/۴۸	۱۷/۸۸
سبک‌های حل تعارض	سبک یکپارچگی	۲۹/۸۰	۳/۴۷
	سبک مسلط	۱۹/۵۰	۴/۳۷
	سبک ملزم‌شده	۱۳/۲۴	۴/۰۹
	سبک اجتناب‌کننده	۱۵/۱۹	۲/۱۰
	سبک مصالحه	۲۰/۵۲	۴/۰۴
سلامت خانواده اصلی	استقلال	۶۱/۸۳	۶/۴۳
	صمیمیت	۵۵/۹۸	۵/۶۹
	سلامت خانواده اصلی (کل)	۱۱۷/۸۲	۱۰/۴۱

در جدول ۲ میانگین و انحراف استاندارد مربوط به متغیرهای پیش‌بین و ملاک پژوهش آورده شده است. همان‌طور که ملاحظه می‌شود در تاب‌آوری خانواده بعد ارتباط و حل مسئله دارای بیشترین نمره است. در سبک‌های حل تعارض نیز، بالاترین میانگین به دست آمده از افراد مربوط به سبک یکپارچگی و پایین‌ترین میانگین مربوط به سبک ملزم شده است. و در ابعاد سلامت خانواده اصلی نیز بالاترین میانگین مشاهده شده مربوط به بعد استقلال است.

در جدول ۲ ماتریس همبستگی بین سبک‌های حل تعارض، سلامت خانواده اصلی و خرده‌مقیاس‌های تاب‌آوری خانواده را نشان می‌دهد. همان‌طور که مشاهده می‌شود بین سبک‌های یکپارچگی، مسلط و مصالحه با ابعاد مختلف تاب‌آوری خانواده رابطه مثبت و بین سبک ملزم‌شده و سبک اجتناب‌کننده با ابعاد تاب‌آوری خانواده رابطه منفی وجود دارد. بیشترین همبستگی از بین سبک‌های حل تعارض با تاب‌آوری خانواده مربوط به سبک یکپارچگی است. علاوه بر این از بین دو بعد سلامت خانواده اصلی، بیشترین میزان

همبستگی مثبت با تاب‌آوری خانواده، مربوط به بعد استقلال و بعد از آن بعد صمیمیت است.

جدول ۲ همبستگی بین سبک‌های حل تعارض و سلامت خانواده اصلی با تاب‌آوری خانواده

متغیر	ارتباط و حل مسئله	منابع اقتصادی و اجتماعی	چشم‌انداز مثبت	تماس و ارتباط	معنویت	معنایابی برای سختی‌ها	تاب‌آوری خانواده (کل)
سبک یکپارچگی	۰/۵۷**	۰/۲۱**	۰/۴۷**	۰/۰۱	۰/۲۱**	۰/۴۸**	۰/۵۵**
سبک مسلط	۰/۰۲	۰/۱۳*	۰/۰۲	۰/۲۴**	۰/۰۴	۰/۱۱	۰/۰۶
سبک ملزم‌شده	۰/۲۰**	۰/۰۷	۰/۰۵-	۰/۱۱	۰/۱۰	۰/۲۳**	۰/۱۱-
سبک اجتناب‌کننده	۰/۳۸**	۰/۲۲**	۰/۳۲**	۰/۱۰	۰/۱۷**	۰/۲۶**	۰/۳۹**
سبک مصالحه	۰/۲۸**	۰/۲۰**	۰/۲۹**	۰/۰۹	۰/۲۶**	۰/۲۲**	۰/۳۳**
استقلال	۰/۳۴**	۰/۲۴**	۰/۲۷**	۰/۳۱**	۰/۱۷**	۰/۲۱**	۰/۳۸**
صمیمیت	۰/۱۴*	۰/۰۹	۰/۱۷*	۰/۴۱**	۰/۰۱	۰/۱۶*	۰/۱۹**
سلامت خانواده اصلی	۰/۲۹**	۰/۲۰**	۰/۲۶**	۰/۴۲**	۰/۱۱	۰/۲۲**	۰/۳۴**

** (p<0/01), * (p<0/05)

جدول ۳ خلاصه نتایج تحلیل رگرسیون هم‌زمان برای پیش‌بینی تاب‌آوری خانواده بر اساس سبک‌های حل تعارض و خانواده اصلی

مدل	ضرایب استاندارد نشده		T	R	مجذور R
	بتا	خطای استاندارد			
ثابت	۱۵/۱۳	۱۳	۱/۱۶	۰/۶۵	۰/۴۳
سبک یکپارچگی	۲/۰۱	۰/۳۱	۰/۳۹**		
سبک مسلط	۰/۲۶-	۰/۲۴	۰/۰۶-		
سبک ملزم‌شده	۰/۳۳-	۰/۲۴	۰/۰۷-		
سبک اجتناب‌کننده	۱/۵۰	۰/۴۹	۰/۱۷**		

مدل	ضرایب استاندارد نشده		ضرایب استاندارد شده	T	R	مجذور R
	خطای استاندارد	بتا				
سبک مصالحه	۱/۴۸	۰/۲۷	۰/۱۰	۱/۷۶		
استقلال	۰/۷۴	۰/۱۷	۰/۲۶**	۴/۳۰		
صمیمیت	۰/۰۹	۰/۱۹	۰/۰۳	۰/۰۵		

** (p<0/01), * (p<0/05)

همان‌گونه که در جدول ۳ نشان داده شده است، هرگاه قدر مطلق آماره t برای متغیری بزرگ‌تر از عدد ۲/۳۳ باشد، سطح خطای آن نیز کوچک‌تر از ۰/۰۱ یا ۰/۰۵ باشد؛ متغیر مورد نظر تأثیر آماری معنی‌داری در تبیین تغییرات متغیر ملاک خواهد داشت. از بین متغیرهای پیش‌بینی‌کننده تاب‌آوری خانواده، به ترتیب سبک یکپارچگی، بعد استقلال سلامت خانواده اصلی و سبک‌های اجتناب‌کننده و مصالحه، بیشترین توان پیش‌بینی تاب‌آوری خانواده را دارا هستند. قابل ذکر است که متغیرها حدود ۴۳ درصد از واریانس تاب‌آوری خانواده را تبیین می‌کنند.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف از انجام دادن این پژوهش پیش‌بینی تاب‌آوری خانواده بر اساس سبک‌های حل تعارض و ادراک از سلامت خانواده اصلی در زوجین شهر تهران بود. نتایج پژوهش نشان داد از بین سبک‌های حل تعارض، سبک یکپارچگی و سبک مصالحه به صورت مثبت و سبک اجتناب‌کننده به صورت منفی نقش معناداری در پیش‌بینی تاب‌آوری خانواده ایفا کرده‌اند. بدان معنا که بهره‌گیری افراد از دو سبک یکپارچگی به عنوان یک سبک سازنده در حل تعارض و سبک مصالحه به عنوان یک سبک میانی در بین سبک سازنده و غیر سازنده، می‌تواند تاب‌آوری خانواده را در بین زوجین ارتقا دهد. از طرف دیگر استفاده از سبک اجتناب‌کننده به عنوان یک سبک غیر سازنده در بین زوجین، منجر به کاهش تاب‌آوری خانواده خواهد شد. این یافته‌ها با یافته‌های پیشین (آزادی فرد و امانی، ۱۳۹۵؛ موزیری، شفیع‌آبادی، اسمعیلی و یونسی، ۱۳۹۹؛ افشارنیا، عارفی و گلباریان، ۱۳۹۵؛

پورسردار، عباسپور، عبدی زرین و سنگری، ۱۳۹۱؛ ویسز، ۲۰۱۴؛ دیلدار، آیشا و سوماریا، ۲۰۱۳؛ مورارو و تورلیاک، ۲۰۱۲؛ اسکادلیک، پاپ و کامینگز، ۲۰۱۱؛ جوزوفیک و ووجشک، ۲۰۱۰؛ یزدانی، شفیع‌آبادی و حیدری، ۱۳۹۹؛ چراغی و همکاران، ۱۳۹۶ و مونک و همکاران، ۲۰۲۱) که نقش سبک‌های مختلف حل تعارض در ایجاد یا ارتقای تاب‌آوری خانواده یا کاهش آن را نشان داده‌اند، همسو است.

دیگر نتایج این پژوهش نشان داد از دو بعد کلی سلامت خانواده اصلی، بعد استقلال به صورت مثبت قادر به پیش‌بینی تاب‌آوری خانواده است که نشان‌دهنده این موضوع است که کیفیت سلامت خانواده اصلی در بعد استقلال، باعث افزایش تاب‌آوری زوجین در خانواده می‌شود. گرچه بعد صمیمیت از متغیر سلامت خانواده اصلی نیز رابطه مثبت با تاب‌آوری خانواده داشت؛ ولیکن در معادله رگرسیون نقش تعیین‌کننده در پیش‌بینی تاب‌آوری ایفا نکرد. این یافته نیز با یافته‌های پیشین (چراغی، ۱۳۹۴؛ خان‌آبادی، مهدی‌زاد اردکانی و طبعی، ۱۳۹۹؛ درگاهی، براتی‌مقدم، احمدبوکانی و اعیادی، ۱۳۹۸؛ آزادی و ناهیدپور، ۱۳۹۷؛ فرح‌بخش، ۱۳۹۰؛ رجبی، کرد عزیزپور و تقی‌پور، ۱۳۹۶ و رجبی، لیاقت و عباس‌پور، ۱۴۰۰) که نقش سلامت خانواده اصلی در کیفیت زندگی زناشویی و تاب‌آوری خانواده را نشان داده‌اند، همسو است. در مجموع پژوهش حاضر، متغیرهای سبک‌های حل تعارض (سبک مصالحه، سبک یکپارچه و سبک اجتناب‌کننده) و بعد استقلال از متغیر سلامت خانواده اصلی توانستند ۴۳ درصد از واریانس متغیر ملاک یعنی تاب‌آوری خانواده را پیش‌بینی کنند.

داشتن تعارض امری طبیعی و پدیده‌ای اجتناب‌ناپذیر و همیشگی در زندگی فردی و اجتماعی است (تیلت و فرنچ، ۲۰۱۰). تعارض زمانی به وجود می‌آید که زوجین با توجه به همکاری و تصمیم‌های مشترکی که می‌گیرند درجات مختلفی از استقلال و همبستگی را نشان می‌دهند. سلامت خانواده اصلی در کیفیت زندگی زناشویی فرزندان اثر قابل ملاحظه‌ای دارد. این بدان معناست که تجارب افراد در خانواده اصلی و پرورش در خانواده با مشکلات مختلف، احتمال تکرار تجارب و مشاهدات گذشته در زندگی زناشویی بالا می‌رود و پژوهش‌های صورت گرفته مؤید این نکته هستند. برای مثال فرح‌بخش (۱۳۹۰) نشان داد بین سطح سلامت خانواده اصلی در ابعاد صمیمیت و استقلال و رضایت زناشویی رابطه مثبت وجود دارد. سبک‌های حل تعارض و مهارت‌های زوجین در حل تعارض در خانواده نقش مهمی در روابط عاشقانه زوجین و تاب‌آوری خانواده ایفا می‌کند. طبق یافته

پژوهش حاضر وجود سبک یکپارچه در زوجین با تاب‌آوری بالای خانواده رابطه مثبت دارد. تظاهر بیرونی این سبک زمانی است که زوجین اهمیت بالایی به نگرانی یکدیگر قائل هستند و هر دو طرف متعهد به همکاری مشترک در حل مشکل یا تعارض ایجاد شده در خانواده هستند. در این شیوه افراد تلاش زیادی برای کاهش اختلاف‌ها از خود نشان می‌دهند و برای برآورده کردن انتظارات و مسائل دیگری بر تشابهات موجود تأکید دارند. استفاده از سبک یکپارچگی به زوجین کمک می‌کند که تا از زاویه مثبتی به مسئله نگریسته شود و احساس‌ها و موقعیت‌ها در فرایند حل تعارض را به درستی نشان دهند. علاوه بر این، به زوجین کمک می‌کند تا در جستجوی موافقت طرف مقابل برای راه حل پیشنهاد شده باشند و ضمن اعتماد متقابل، با یکدیگر بر روی مسائل به توافق برسند. اتخاذ این سبک از حل تعارض در خانواده کمک می‌کند علاوه بر حل مشکلات، فضای توأم با اعتماد در خانواده شکل بگیرد و زوجین به این باور برسند که در مسائل پیش‌رو در آینده می‌توانند با یکدیگر به راه حل مشترکی دست یابند و این یکی از شاخص‌های کلیدی خانواده تاب‌آور محسوب می‌شود. همچنین پژوهش حاضر نشان داد سبک مصالحه نیز به طور مثبت تاب‌آوری خانواده را پیش‌بینی می‌کند. در این سبک نیز که یک سبک بینابین محسوب می‌شود افراد معمولاً به انتظارات و نیازهای بین خود و دیگری توجه می‌کنند و به نوعی مذاکره برای تقسیم امتیازها محسوب می‌شود. از آنجا که اتخاذ این سبک نیز می‌تواند تعارض به وجود آمده را به شیوه مسالمت‌آمیزی حل و فصل نماید، در ارتقای تاب‌آوری خانواده نقش مهمی ایفا می‌کند. در مقابل، یافته پژوهش حاضر نشان داد سبک اجتناب‌کننده به صورت منفی تاب‌آوری خانواده را پیش‌بینی می‌کند. شیوه حل تعارض اجتنابی شیوه‌ای است که در آن زوجین یا موضوع مورد مناقشه را تغییر می‌دهند و یا به طور ساده از مواجهه با آن کناره‌گیری می‌کنند و صحنه تعارض را ترک می‌کنند. در نتیجه استفاده از این نوع سبک حل تعارض و برخورد منفعلانه با مسائل، علاوه بر تشدید تعارض موجود، موجب بروز تعارض‌های مکرر بین زوجین نیز خواهد شد. استویبر (۲۰۰۵) معتقد است سبک حل تعارض اجتنابی حاکی از نادیده‌انگاشتن همسر، همکاری نکردن و پاسخگو نبودن است. در این سبک از حل تعارض، زوجین تلاش می‌کنند در رابطه موجود طرف مقابل را نادیده بگیرند و از گفتگو طفره برونند و برای حل مشکل به وجود آمده با همسر خود همکاری نداشته باشند. این رفتار علاوه بر بروز سردی عاطفی در رابطه زوجین باعث کاهش کیفیت زندگی مشترک می‌شود و از سوی دیگر به کاهش تاب‌آوری

خانواده می‌انجامد که آسیب‌پذیری خانواده را در بروز مشکلات بیشتر می‌کند. به طور کلی، هر اندازه خانواده‌ها بهتر بتوانند تعارضات خود را مدیریت کنند و از سبک‌های سازنده حل تعارض به درستی استفاده کنند، علاوه بر بروز پیامدهای مثبت نظیر افزایش کیفیت زندگی زناشویی و رضایت از زندگی، تاب‌آوری خانواده نیز افزایش خواهد یافت. در مقابل، وجود تعارض خانوادگی نوعی شرایط تهدیدزا تلقی می‌شود و زوجینی که در حل کردن تعارضات مشکل داشته باشند یا از سبک‌های حل تعارض غیرسازنده نظیر سبک اجتناب‌کننده استفاده کنند؛ علاوه بر باقی ماندن مشکلات، شاهد پیامدهای منفی در زندگی نظیر سردی عاطفی و به تدریج با کناره‌گیری از یکدیگر زمینه بروز طلاق عاطفی و طلاق قطعی محقق می‌شود.

یافته دیگر این پژوهش نشان داد که ادراک از سلامت خانواده اصلی در بعد استقلال با تاب‌آوری رابطه مثبت داشت و بعد استقلال توان پیش‌بینی تاب‌آوری خانواده را دارد. این بدان معناست که هر چه ادراک افراد از سلامت خانواده اصلی بیشتر باشد، در خانواده فعلی تاب‌آوری بیشتری را تجربه خواهند کرد. تجارب اولیه فرد با والدین یا خانواده اصلی نقش مهمی در تأمین سلامت و افزایش رضایت زناشویی فرزندان ایفا می‌کند. توجه به روابط اولیه فرد در خانواده اصلی اهمیت زیادی دارد. زیرا ادراک فرد از این تجارب و شیوه سازگاری با آن‌ها می‌تواند کیفیت روابط زناشویی و ازدواج را تحت تأثیر قرار دهد (ویتون^۱، ۲۰۰۸). همان‌طور که پیش‌تر بیان شد، ادراک از سلامت خانواده اصلی به تجارب فرد یا والدین یا مراقبان او در دوران کودکی اشاره دارد که اساس روابط میان فردی او در دوران بزرگسالی را بنیان می‌نهد (فالکک، و گنر و موسمن^۲، ۲۰۰۸). امروزه سلامت خانواده و عملکرد مناسب اعضای آن به عنوان یک سیستم اجتماعی و ارتباطی، نقش اساسی در سلامت جامعه دارد. در فرهنگ ایران همواره اعضای خانواده اصلی و حفظ پیوند و وفاداری نسبت به آنان از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است. طبیعی است که با چنین نگرشی اعضای خانواده اصلی سرمایه‌های روانی مهمی برای افراد محسوب می‌شوند. بنابراین این امر که زوجین حتی پس از ازدواج و تشکیل خانواده همچنان نسبت به خانواده اصلی خود احساس وفاداری کنند واقعیتی غیر قابل انکار در جامعه ایران است (چراغی و همکاران، ۱۳۹۴).

1. Whitton
2. Falcke, Wagner, & Mosmann

کارکرد خانواده اصلی تعیین‌کننده سازگاری زناشویی فرزندان و وضعیت روانی-عاطفی آن‌ها در ازدواجشان است (بوثا، وندنبرگ و ووتر^۱، ۲۰۰۹). علاوه بر این، کارکرد سالم و مناسب خانواده اصلی به فرزندان کمک می‌کند تا ضمن کسب هویت مثبت و مطلوب، استقلال خود را نیز افزایش دهند. این موضوع احتمال بروز مشکلات رفتاری و ارتباطی را در آینده به خصوص در روابط همسری کاهش می‌دهد (بولتز، جانسون و ولر، ۲۰۰۳). همچنین قرار گرفتن در معرض تجارب منفی در خانواده اصلی با افزایش خطر مشکلات و تعارضات ارتباطی و زناشویی در فرزندان هنگامی که بزرگ می‌شوند و تشکیل خانواده می‌دهند همراه است (هالفورد، سندرز و برنز، ۲۰۰۱). فرح‌بخش (۱۳۹۰) نیز در پژوهش خود نشان داد که بین میزان ادراک زوجین از خانواده اصلی و میزان تعارض زناشویی در زندگی فعلی آن‌ها همبستگی مثبت وجود دارد. هر میزان تعاملات و ارتباطات اعضای خانواده به خصوص والدین سازنده و مثبت باشد، به هویت و نقش افراد و استقلال آن‌ها احترام گذاشته شود، والدین از سبک‌های سازنده برای حل تعارض استفاده نمایند؛ بنا بر رویکرد یادگیری اجتماعی، احتمال اینکه فرزندان الگوهای مثبت و مؤثر آموخته‌شده را در زندگی خانوادگی خود در آینده به کار گیرند بیشتر خواهد بود. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت هر چقدر ادراک زوجین از سلامت خانواده اصلی در بعد استقلال که شامل صداقت در بیان، داشتن مسئولیت، احترام به اعضای خانواده، باز بودن با والدین و خواهران و برادران، و پذیرش و جدا شدن و در نهایت احترام به فردیت یافتن و تمایز یافتگی بیشتر باشد؛ یعنی فرد شاهد این گونه برخوردها و الگوهای رفتاری در خانواده اصلی خود بوده باشد، کیفیت روابط همسری، رضایت زناشویی و در نهایت میزان تاب‌آوری خانواده در زندگی فعلی او نیز بیشتر است. یافته پژوهش‌ها نیز نشان می‌دهد سطح بالای کیفیت روابط همسری به عنوان شاخص‌های مهمی از روابط بلندمدت در نظر گرفته می‌شوند و متغیر مهمی است که علاوه بر آسایش عمومی و رضایت زناشویی، بر تاب‌آوری خانواده‌ها نیز تأثیر می‌گذارد (یدریر و هامارتا^۲، ۲۰۱۵).

نتایج این پژوهش بیانگر این موضوع است که سبک‌های سازنده حل تعارض در زوجین و نوع ادراک از سلامت خانواده اصلی در تاب‌آوری خانواده‌ها نقش دارند و می‌توانند آن را پیش‌بینی کنند. آموزش سبک‌های سازنده حل تعارض به زوجین و نیز

1. Botha, Van Den Berg, & Venter

2. Yedirir, & Hamarta

توجه به الگوهای آموخته‌شده افراد در خانواده اصلی و آگاه نمودن افراد از وجود این الگوها در مشاوره‌های پیش از ازدواج، در کنار سایر عوامل موثر، می‌تواند تاب‌آوری خانواده را ارتقا بخشد. این پژوهش تنها نقش ادراک از سلامت خانواده اصلی را در بروز تعارض‌ها و تاب‌آوری خانواده بررسی کرده است. پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آتی علاوه بر بررسی ادراک افراد از سلامت خانواده اصلی، نوع و کیفیت ارتباط فعلی با خانواده اصلی و خانواده همسر نیز که می‌تواند به عنوان عامل پیش‌بینی‌کننده مهم یا میانجی بین سبک‌های حل تعارض و کیفیت خانواده و تاب‌آوری خانواده محسوب شود مورد بررسی قرار گیرد.

منابع

- آزادی، ش؛ و ناهیدپور، ف. (۱۳۹۷). «انتقال خشونت بین نسلی از خانواده اصلی به خانواده فعلی در زنان». *نشریه پرستاری ایران*، ۳۱(۱۱۲)، ۷۷-۸۵.
- آزادی‌فرد، ص و امانی، ر. (۱۳۹۵). «رابطه‌ی باورهای ارتباطی و سبک‌های حل تعارض با رضایت زناشویی». *دوفصلنامه روان‌شناسی بالینی و شخصیت*، ۲(۱۴)، ۳۹-۴۷.
- افشارنیا، ک؛ عارفی، م و گلباریانف، م. (۱۳۹۵). «هم‌سنجی مدیریت حل تعارض، رضایت زناشویی و تاب‌آوری در مادران شاغل و غیر شاغل». *مجله آسیب‌شناسی، مشاوره و غنی‌سازی خانواده*، ۲(۴۹)، ۳۱-۴۶.
- افلاطونی، م؛ خدادادی سنگده، ج؛ و فرحبخش، ک. (۱۴۰۱). «نقش سازگاری در مراحل اولیه ازدواج در پایداری‌سازی آن». *روانشناسی فرهنگی*، ۶(۱)، ۲۳۵-۲۵۷.
- باباپور خیرالدین، ج. (۱۳۸۵). «بررسی رابطه بین شیوه‌های حل تعارض ارتباطی و سلامت روانشناختی دانشجویان». *فصلنامه پژوهش‌های نوین روانشناختی*، ۱(۴)، ۲۷-۴۶.
- پورسردار، ف؛ عباسپور، ذ؛ عبدی زرین، س؛ و سنگری، ع. (۱۳۹۱). «تأثیر تاب‌آوری بر سلامت روانی و رضایت از زندگی، یک الگوی روان‌شناختی از بهزیستی». *فصلنامه علمی پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی لرستان*، ۱۴(۱)، ۸۹-۸۱.
- جاسبی، م. (۱۳۸۴). *رابطه بین سطح سلامت خانواده اصلی و رضایت زناشویی زنان دبیر آموزش پرورش شهرستان کرج*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد مشاوره، دانشگاه خاتم.
- چراغی، م؛ مظاهری، م؛ موتابی، ف؛ پناغی، ل؛ صادقی، م؛ و سلمانی، خ. (۱۳۹۴). «پیش‌بینی رضایت زناشویی بر اساس کیفیت ارتباط همسران با دو خانواده اصلی». *نشریه راهبرد فرهنگ*، ۳۱، ۹۹-۱۲۵.
- چراغی، م.، و مظاهری، م.، و موتابی، ف.، و پناغی، ل.، و صادقی، م.، و سلمانی، خ. (۱۳۹۶). «مقیاس سیستمی-مثلی خانواده: ابزاری برای سنجش روابط همسران و خانواده‌های اصلی آن‌ها». *فصلنامه خانواده‌پژوهی*، ۱۳(۵۱)، ۳۴۳-۳۶۰.
- حقیقی، ح، زارعی، ا؛ و قادری، ف. (۱۳۹۱). *بررسی ساختار عاملی و ویژگی‌های روان‌سنجی پرسش‌نامه*

- سبک‌های حل تعارض رحیم (ROCI-II) در بین زوجین ایرانی، فصلنامه مشاوره و روان‌درمانی خانواده، ۵۳۴-۵۶۲، (۴)۱.
- خان آبادی، م؛ مهدی‌زاده اردکانی، ف؛ و طبخی، ف. (۱۳۹۹). نقش خانواده‌های اصلی در کیفیت زندگی زناشویی زوج‌های نابارور: یک مطالعه تحلیل مضمون. نشریه روان‌پرستاری، ۸(۶)، ۳۷-۵۲.
- خجسته‌مهر، ر؛ نادری، ف؛ و سودانی، م. (۱۳۹۲). نقش واسطه‌ای مقابله زوجی در رابطه بین استانداردهای زناشویی و رضایت زناشویی. روش‌ها و مدل‌های روان‌شناختی، ۳(۱۲)، ۴۷-۶۷.
- درگاهی، ش؛ و براتی مقدم، ب؛ و احمدبوکانی، س؛ و اعیادی، ن. (۱۳۹۸). ارتباط صمیمیت ادراک شده از خانواده‌ی اصلی و تعارض کار-خانواده با همدلی و اعتیاد به کار در اعضای کادر درمانی. مجله ایرانی اخلاق و تاریخ پزشکی، ۱۲(۱)، ۳۲۵-۳۳۷.
- رجبی، غ؛ کرد عزیزپور محمدی، ر؛ و تقی‌پور، م. (۱۳۹۶). ارزیابی مدل رابطه بین خانواده اصلی و رضایت زناشویی با میانجیگری ابعاد دلبستگی ناایمن در پرستاران. فصلنامه خانواده‌پژوهی، ۱۲(۴۹)، ۱۵۳-۱۶۹.
- رجبی، غ؛ لیاقت، ح؛ و عباس‌پور ذ. (۱۴۰۰). بررسی مدل مهارت‌های ارتباطی زناشویی به عنوان میانجی‌های بین خانواده اصلی و رضایت زناشویی. مجله پرستاری و مامایی، ۱۹(۴)، ۲۷۵-۲۸۶.
- زهراکار، ک؛ کرمی، خ؛ و بزرگمنش، ک. (۱۳۹۳). ارزیابی ویژگی‌های روان‌سنجی مقیاس "تاب‌آوری خانواده" سیکسیبی. فصلنامه اندازه‌گیری تربیتی، ۵(۱۸)، ۱۳۳-۱۵۶.
- موزیری، ع؛ شفیع‌آبادی، ع؛ اسمعیلی، م؛ و یونسی، ج. (۱۳۹۹). مدل‌یابی عوامل موثر بر تاب‌آوری خانواده ایرانی. علوم روان‌شناختی، ۱۹، ۹۵، ۱۴۰۹-۱۴۰۱.
- هوشمند، ر؛ احمدی، خ؛ و کیامنش، ع. (۱۳۹۹). مقایسه علل تعارضات زناشویی در سه دهه اخیر. سبک زندگی اسلامی با محوریت سلامت، ۴(۲)، ۷۲-۸۱.
- یزدانی، ف؛ شفیع‌آبادی، ع؛ و حیدری، ح. (۱۳۹۹). پیش‌بینی پایداری زناشویی بر اساس معیارهای همسرگزینی، مهارت‌های ارتباطی و تاب‌آوری خانواده. مطالعات اسلامی در حوزه سلامت، ۴(۱)، ۶۹-۷۸.

- Botha, A., Van den Berg, H. S., & Venter, C. A. (2009). The relationship between family-of-origin and marital satisfaction. *Health SA Gesondheid*, 14(1), 1-7.
- Bowen, M. (1978). Family therapy in clinical practice. New York: Jason Aronson.
- Buboltz, W. C., Jonson, P. M., & Woler, K. M. (2003). psychological reactance in college students, family of origin predictors. *Journal of counseling and development*, 81(1), 311-317.
- Buehler, C. (2014). Interparental conflict styles and youth problem behavior: A two-sample replication study. *Journal of Marriage and the Family*, 60, 119-132.
- Cheng, C. C. (2010). A study of inter-cultural marital conflict and satisfaction in Taiwan. *International Journal of Intercultural Relations*, 34 (4), 354-362.
- Dildar, S., Aisha, S., Sumaira Y. (2013). Intimate Enemies: Marital Conflicts and Conflict Resolution Styles in Dissatisfied Married Couples. *Middle-East Journal of Scientific Research*, 15 (10), 1433-1439.
- Falcke, D., Wagner, A., & Mosmann, C. P. (2008). The relationship between family of origin and marital adjustment for couple in Brazil. *Journal of Family Psychotherapy*, 19(2), 170-186.

- Georgoulas-Sherry, V., & Kelly, D. (2019). Resilience, Grit, and Hardiness: Determining the Relationships amongst these Constructs through Structural Equation Modeling Techniques. *Journal of Positive Psychology and Wellbeing*, 3 (2), 165-178.
- Hadfield, K., & Ungar, M. (2018). Family resilience: Emerging trends in theory and practice. *Journal of Family Social Work*, 21(2), 81-84.
- Halford, W. K., Sanders, M. R., & Behrens, B. (2001). Can skill training prevent relationship problems in at risk couple? Four-year effect of a behavioral relationship education program. *Journal of Family Psychology*, 15(9), 750-768.
- Henry, C., Morris, A., & Harrist, A. (2015). Family resilience: moving into the third wave. *Family relations*, 64(1), 22-43.
- Horrocks, M. A. (2010). *Financial Management Practices and Conflict Management Styles of Couples in Great Marriages*. Master Thesis. Utah State University.
- Hovestadt, A. J., Anderson, W. T., Piercy, F. P., Cochran, S. W., & Fine, M. (1985). A family-of-origin scale. *Journal of Marital and Family Therapy*, 11, 287-297.
- Huber, C. H. & Navarro, R. L. & Womble, M. E. & Mumme, T. L. (2010). Family Resilience and Midlife Marital Satisfaction. *The Family Journal*, 18; 136- 145.
- Jamison, T. B., Coleman, M., Ganong, L. H., & Feistman, R. E. (2014). Transitioning to postdivorce family life: A grounded theory investigation of resilience in coparenting. *Family Relations: An Interdisciplinary. Journal of Applied Family Studies*, 63(3), 411-423.
- Jozefik, B., & Wojciech, P. M. (2010). Perception of autonomy and intimacy in families of origin of patients with eating disorders with depressed patients and healthy controls. Transgenerational perspective Part I. *Archives of Psychiatry and Psychotherapy*, 4, 69- 77.
- Kristi, O. (2011). *The Relationship between Family Functioning, Family Resilience, and Quality of Life among Vocational Rehabilitation Clients*. Unpublished Doctoral Dissertation. Utah State University.
- Masten, A. S., & Cicchetti, D. (2016). Resilience in development: Progress and transformation. In D. Cicchetti (Ed.), *Developmental psychopathology: Risk, resilience, and intervention* (pp. 271-333). John Wiley & Sons, Inc.
- Masten, A. S. (2021). Family risk and resilience in the context of cascading COVID-19 challenges: Commentary on the special issue. *Developmental Psychology*, 57(10), 1748-1754.
- Monk, J. K., Ogolsky, B. G., Rice, T. M., Dennison, R. P., & Ogan, M. (2021). The role of family-f-origin environment and discrepancy in conflict behavior on newlywed marital quality. *Journal of Social and Personal Relationships*, 38(1), 124-147.
- Muraru, A. A., & Turliuc, M. N. (2012). Family of origin, romantic attachment, and marital adjustment: a path analysis model. *Social and Behavioral Sciences*, 33(1), 90-94.
- Nichols, M. P., & Schwartz, R. C. (2001). *Family therapy. Concepts and methods* (5th ed.). Boston: Allyn and Bacon.
- Ogelman, H., & Erol, A. (2015). Examination of the predicting effect of the resiliency levels of parents on the resiliency levels of preschool children. *Procedia social and behavioral sciences*, 186, 461-466.
- Rahim, M.A. (1983). A Measure of Styles of Handling Interpersonal Conflict. *Academy of Management Journal*, 26(2). 368-376.
- Sabatelli, R. M., & Bartle-Haring, S. (2003). Family-of-origin experiences and adjustment in married couple. *Journal of Marriage and Family*, 65 (1), 159-169.
- Sadathosseini F, Hosseinchari, M. (2013) The survey of validation and reliability of family resiliency scale. *Family Counseling and Psychotherapy*, 3(2): 181-209.
- Schudlich, T., Papp, L., & Cummings, E. (2011). Relations between Spouses' Depressive Symptoms and Marital Conflict: A Longitudinal Investigation of the Role of Conflict Resolution Styles. *Journal of Family Psychology*, 25 (4): 531-540.
- Seung, L. H., & Wha, O. S. (2002). Family of Origin Influences on Anxiety, Open

- Communication, and Relationship Satisfaction. *Journal of Korean Home Economics Association English Edition*, 3(1), 111-126.
- Short, C. A., Barnes, S., Carson, J. F., & Platt, I. (2020). Happiness as a predictor of resilience in students at a further education college. *Journal of Further and Higher Education*, 44 (2), 170-184.
- Simon, J. B., Murphy, J. J., & Smith, S.M. (2005). Understanding and fostering family resilience. *The Family journal: counseling and therapy for couples and families*, 13, 427-436.
- Sixbey, D. M. (2005). *Development of the family resilience assessment scale to identify family resilience constructs*. Doctoral dissertation, School of Counselor Education, University of Florida.
- Somohano, V. C. (2013). *Mindfulness, attachment style and conflict resolution behaviors in romantic relationships*. (MA). Humboldt State University.
- Tolorunleke, C. A. (2014). Causes of Marital Conflicts Amongst Couples in Nigeria: Implication for Counselling Psychologists. *Procedia. Social and Behavioral Sciences*, 140(14):21 – 26.
- Walsh, F. (2016). Family resilience: A developmental systems framework. *European Journal of Developmental Psychology*, 13(3), 313–324.
- Weiss, J. M. (2014). *Marital Preparation, Experiences, and Personal Qualities in a Qualitative Study of Individuals in Great Marriages*. Master thesis in Family, Consumer, and Human Development. Utah State University.
- Weisskirch, R., & Delevi, R. (2013). Attachment style and conflict resolution skills predicting technology use in relationship dissolution. *Journal Computers in Human Behavior*, 29(6), 2530-2534.
- Wheeler, L. A., Updegraff, K. A., & Thayer, S. M. (2010). Conflict Resolution in Mexican-Origin Couples: Culture, Gender, and Marital Quality. *Journal of marriage and the family*, 72(4), 991–1005.
- Whitton, S. W., Waldinger, R. J., Schulz, M. S., Allen, J. P., Crowell, J. A., Hauser S. T. (2008). Prospective associations from family-of-origin interactions to adult marital interactions and relationship adjustment. *Journal of Family Psychology*, 22(2), 274-86.
- Yedirir, S., & Hamarta, E. (2015). Emotional expression and spousal support as predictors of marital satisfaction: The case of Turkey. *Educational Sciences Theory & Practice*, 15(6), 1549-1558
- Yildirim, M., & Belen, H. (2019). The role of resilience in the relationships between externality of happiness and subjective well-being and flourishing: A structural equation model approach. *Journal of Positive Psychology and Wellbeing*, 3(1), 62-76.
- Young, M. E., & Long, L. L. (2007). *Counseling and therapy for couples*. CA: Brooks/Cole.